

Pakiet rosyjskich sankcji wobec Ukrainy

Wojciech Górecki

1 stycznia weszły w życie trzy rosyjskie akty prawne ograniczające kontakty gospodarcze z Ukrainą. Ustawa o zawieszeniu – w relacjach z Ukrainą – umowy o strefie wolnego handlu WNP oznacza wprowadzenie przez Rosję ceł do wysokości uzgodnionej w ramach WTO, do którego oba państwa należą (do tej pory w większości wypadków obowiązywały stawki zerowe). Postanowienie rządu Rosji o rozszerzeniu o Ukrainę listy państw objętych sankcjami w postaci zakazu importu produkcji rolnej, surowców i żywności to kontrsankcja, wprowadzona w odpowiedzi na przyłączenie się Ukrainy w sierpniu 2015 roku do unijnych sankcji wobec Rosji. Zakaz, uzależniony od przyszłości sankcji UE, ma obowiązywać do 5 sierpnia. Dekret prezydenta Putina o ograniczeniu drogowego i kolejowego tranzytu towarów z Ukrainy do Kazachstanu przewiduje, że przeznaczone dla Kazachstanu ukraińskie towary muszą wjeżdżać do Rosji z terytorium Białorusi, a będzie monitorowany za pośrednictwem systemu GLONASS (Białoruś i Kazachstan nie przyłączyły się do rosyjskich sankcji).

Komentarz

- Zawieszenie obowiązywania umowy o wolnym handlu jest odpowiedzią na rozpoczęcie z początkiem stycznia implementacji umowy o pogłębionej strefie wolnego handlu (DCFTA) pomiędzy Ukrainą a UE. Moskwa uzasadnia swój krok koniecznością obrony własnego rynku przed niekontrolowanym napływem towarów unijnych, do którego miałyby dochodzić, gdyby Ukraina pozostawała w obu strefach wolnego handlu. W przeciwieństwie do zapowiadanych od sierpnia ub.r. sankcji, dekret ograniczający ukraiński tranzyt do Kazachstanu został przyjęty bez zapowiedzi (podpisanie dekretu i jego wejście w życie nastąpiło tego samego dnia). Dokument nie precyzuje, czy obostrzenia będą obowiązywać w przypadku dalszego tranzytu do innych państw via Kazachstan oraz co w praktyce oznaczają nowe regulacje dla Eurazjatyckiej Unii Gospodarczej, skupiającej Rosję, Białoruś, Kazachstan, Armenię i Kirgistan. Dekret ma obowiązywać do 1 lipca br.
- Znaczenie wszystkich trzech aktów prawnych jest przede wszystkim symboliczne (demonstracja „pryncypialności” pozycji Rosji i konsekwencji jej polityki), a ich zakładany wcześniej cel – wymuszenie na Ukrainie ustępstw dotyczących ograniczenia implementacji DCFTA z UE – nie został osiągnięty. Moskwa ma coraz mniejsze możliwości nacisku na Ukrainę, zaś przyjęte rozwiązania mogą zaowocować przynajmniej częściowym przeorientowaniem ukraińskiego eksportu na inne kierunki, w tym unijny, i większym uniezależnieniem się od rynku rosyjskiego.

- Rosyjskie restrykcje będą odczuwalnym ciosem dla niektórych ukraińskich producentów, lecz nie krytycznym dla ukraińskiej gospodarki. Wartość eksportu objętych zakazem grup towarowych ukraińskiej żywności do Rosji w ciągu 10 miesięcy 2015 roku wyniosła 116 mln USD (1% eksportu żywności z Ukrainy). Z kolei straty wynikające z wyjścia z reżimu wolnego handlu strona ukraińska szacuje na około 300 mln USD rocznie. Straty spowodowane ograniczeniem przez Rosję ukraińskiego tranzytu trudno oszacować. W ciągu 10 miesięcy ub.r. wartość ukraińskiego eksportu do Kazachstanu wyniosła 605 mln USD, a do całej Azji Centralnej – około 1 mld USD, czyli około 4% całości eksportu Ukrainy.